

Eeva Tapion kiitospuhe

Herra Esimies, Herra Kunniajäsen Lehto, Hyvät Rouvat - Naiset ja Herrat, Arvoisa Juhlayleisö

Minulle on suotu kunnia ja ilo kiittää Suomalaista Tiedeakatemiaa meidän uusien kunniajäsenten puolesta osaksemme tulleesta arvokkaasta kunnianosoituksesta. En tekisi oikeutta kanssani valituille, jos sanoisin, ettemme ole tätä ansainneet. Meillä on kullakin oma elämäkkaaremme, joka on ollut arvioitavana.

Vietämme tänä vuonna itsenäisyytemme, vapautemme sinetöinnin 90-vuotisjuhlaa. Me muistamme kiitollisuudella heitä kaikkia, jotka ovat sen meille hankkineet ja turvanneet. Me olemme yhdessä tätä maata rakentaneet kukin omalla sarallamme. Eivätkä vähiten ne kaukonäköiset tieteenharjoittajat, jotka tasan 100 vuotta sitten perustivat Suomalaisen Tiedeakatemia. Tiedämme, että tieto ja tiede eivät tunne kielirajoja. Mutta yhtä selvää on, että kaikilla kielillä on oikeutuksensa, myös tieteen ja kulttuurin aloilla. Suomenkielen tasavertainen arvo ruotsinkielien rinnalla ei ollut 100 vuotta sitten itsestään selvää sivistyneistöllemme.

Suomalaisten miesylioppilaiden määrä (146) ylitti ensimmäisen kerran ruotsinkielisten (140) 1887, suomalaisten naisylioppilaiden (82/76) vastaavasti 1902. Nykyisin on opiskelijoista yli puolet naisia.

Meistä uusista neljästä kunniajäsenestä on kaksi naista, folkloristiikan professori Anna-Leena Siikala ja allekirjoittanut, saamieni tietojen mukaan ensimmäiset Suomalaisessa Tiedeakatemiassa. Sen vuoksi sallinette, että valotan muutamin luvuin ja vuosiluvuin akateemisten naisten osuutta Suomen tiedehistoriassa.

Ensimmäinen naisylioppilas oli Maria Tschetschulin 1870 ja naismaisteri Irene Åström 1882. Lääketieteen tohtoriksi väitteli 1896 Irene Eskelin ja kolme päivää myöhemmin filosofian tohtoriksi Tekla Hultin, joka tuli sittemmin tunnetuksi yhteiskunnallisena vaikuttajana.

Maisteri Tekla Hultin, äidinäitini ylioppilastoveri, puolusti 1896 suomenkielistä historian väitöskirjaansa ruotsiksi. Kun opponentti dosentti Kustavi Grotenfelt totesi tilaisuuden jälkeen, että oikeastaan väittelyn olisi pitänyt tapahtua suomeksi, hän sai osaston kokouksessa professori Fridolf Gustavssonilta kipakan moiteryöpyyn ”suomalaisuusinnosta”, sillä ”puhtaasti tieteelliseltä kannalta ruotsi oli sopivampi kieli”.

(Näin sulkumerkeissä en voi olla mainitsema, että äidinäitini Eva Hällström-Moltesen asui opiskellessaan Suomen kuudenneksi naispuoliseksi FM:ksi setänsä professori Gustaf Gabriel Hällströmin talossa Hallitus- ja Fabianinkadun kulmassa nykyisen Porthanian paikalla, jossa minä suoritin pääaineeni, kasvipatologian opintoni 40-luvulla.)

Suomen ensimmäinen naisprofessori oli Åbo Akademin yleisen historian professoriksi 1927 nimitetty Alma Söderhjelm. Lääketieteen tohtori Laimi Leidenius nimitettiin 1930 ensimmäisenä naisena professoriksi Helsingin yliopistoon. Vuonna 2007 oli Suomessa 2289 professoria, joista 538 eli 23,5% naisia, mitä ei naisopiskelijoiden määrään suhteutettuna voida pitää tyydyttävänä määränä. Nykyisin lienee jo selvä, että ainoastaan pätevyys vaikuttaa valintaan, ei sukupuoli.

Suomalaiseen Tiedeakatemiaan kutsuttiin ensimmäinen naisjäsen arkeologian professori Ella Kivikoski 1949, 41 vuotta Tiedeakatemian perustamisen jälkeen. Kaikkiaan on naisjäseniä ollut sadan vuoden aikana 96, tällä hetkellä 82 eli 13,7% koko varsinaisten jäsenten määrästä. Ansaitsee tulla mainituksi, että näistä on 51 kutsuttu 2000-luvulla.

Kanssani kunniajäseniksi valitut esitellään muiden toimesta asiantuntemuksella. Sen vuoksi mainitsen, mitä henkilökohtaisia miellelyhtymiä minulla heihin on.

Olen lukenut matrikkeleista Herra Jarmo Visakorven mittavista ansioista lääketieteessä ja yliopistohallinnossa. Sairaalamiljöönä on minulle tuttu lapsuudestani ja nuoruudestani sekä Sortavala yleisen sairaalan että Viipurin lääninsairaalan piiristä. Sota-aikana työskentelin myös sotasairaalassa. Välittömän kontaktin Herra Visakorpeen sain hänen esimieskautenaan, koska olen melko uskollisesti osallistunut Tiedeakatemian mielenkiintoisiin, tie-

tämystä avartaviin ja sympaattisesti ja asiallisesti johdettuihin istuntoihin.

Rouva Anna-Leena Siikalan ala folkloristina on minulle läheinen, sillä isoisäni Oskar Relander väitelti 1894 kansantieteessä aiheena "Kuvakielestä vanhemmassa suomalaisessa lyyrillisessä kansanrunoudessa". Puolustaessaan suomenkielistä opetusta eli vastustaessaan johtamansa Sortavalan seminaarin venäläistämistä hänet karkotettiin 1916 Siperiaan. Hän pääsi palaamaan Venäjän vallankumouksen pyörteisessä seuraavana vuonna.

Herra Paavo Seppäsen tunnen lähinnä hänen edesmenneen veljensä professori Esko Seppäsen kautta, joka oli kollegani Maatalouden tutkimuskeskuksessa 60- ja 70-luvuilla. Eskon hautajaiset Sulkavalla lähensivät Paavoja ja minua.

Lopuksi en voi olla toteamatta, että me tieteen saroilla työskennelleet ja työskentelevät voimme tuntea itsemme etuoikeutetuiksi saatuamme ja saadessamme uurastaa innoittavien asioiden parissa, käyttää hyväksemme luotua tietoa, ratkoa ongelmia ja luoda uutta tietoa. Itse koin opetus-työn, hyvän kontaktin luomisen opiskelijoihin, erittäin palkitsevana. Tutkimustyö johtaa myös suhteiden luomiseen ulkomaisiin kollegoihin, joka omalta osaltaan avartaa näkemyksiä. Me olemme saaneet hyvän työelämän, josta voimme tuntea kiittolisuutta. Sitten vielä tämä kunniajäsenyys. Lämmin kiitos!